

Гинда О. М.

*кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри менеджменту та соціально-гуманітарних наук
Львівської філії Європейського університету*

Пісний Б. М.

*кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри менеджменту та соціально-гуманітарних наук
Львівської філії Європейського університету*

Гинда С. М.

*кандидат економічних наук,
старший викладач кафедри гуманітарних дисциплін
Академії сухопутних військ імені Петра Сагайдачного*

Hynda Oksana

*Candidate of Economic Sciences, Associate Professor, Associate Professor
of Department of Management and socialhumanitarian Sciences
"European University" the Lviv Branch*

Pisnyi Bogdan

*Candidate of Economic Sciences, associate Professor, Associate professor
of Department of Management and socialhumanitarian Sciences
"European University" the Lviv Branch*

Hynda Stefaniya

*Candidate of Economic Sciences, Senior Teacher of
Department of Humanitarian Disciplines
National Academy of Ground Forces named Hetman Petra Sagaidachny*

СТАН АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО ТА ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ПРОЦЕСАМИ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ КАПІТАЛІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ

Анотація. У статті розглянуто сучасні наукові підходи до визначення поняття адміністративно-правового та фінансового забезпечення управління процесами інтелектуальної капіталізації. Сформульовано їхні сутнісні характеристики та визначено особливості, які слід враховувати під час управління процесами інтелектуальної капіталізації економіки України. Проаналізовано стан адміністративно-правового та фінансового забезпечення, виявлено їхні недоліки та позитивні сторони. Обґрунтовано доцільність формування адміністративно-правового та фінансового забезпечення для ефективного управління процесами інтелектуальної капіталізації економіки. Визначено актуальні проблеми адміністративно-правового та фінансового забезпечення і запропоновано шляхи їх вирішення.

Ключові слова: інформація, адміністративно-правове забезпечення, фінансове забезпечення, інформаційне забезпечення, управління.

Постановка проблеми. У сучасному світі управління процесами інтелектуальної капіталізації економіки є визначальним фактором конкурентоспроможності країни, в іншому разі відбувається гальмування розвитку високотехнологічних галузей, зменшення кваліфікованості робочої сили, що зумовлює зростання загроз національній безпеці.

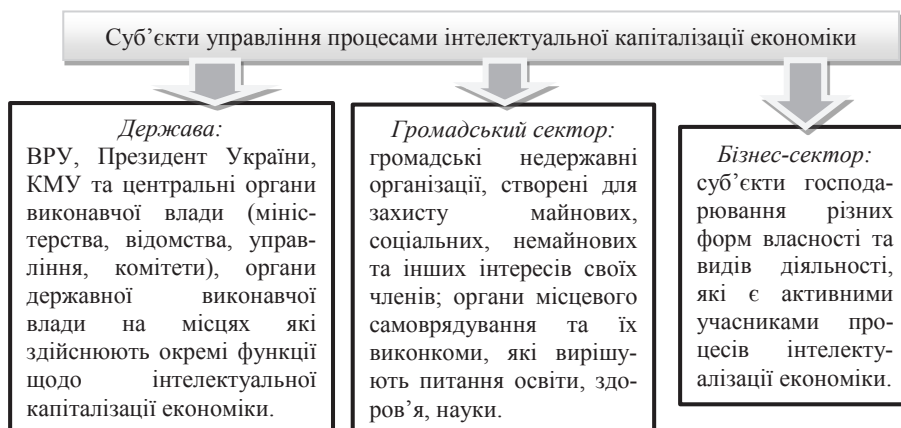
Сьогодні економіка в усьому світі та в Україні зокрема диктує свої вимоги до процесів управління інтелектуальною капіталізацією економіки. Очевидно, що вирішення проблеми формування процесів управління інтелектуальною капіталізацією вітчизняної економіки пов'язано з такими найважливішими науковими та практичними завданнями, як підвищення конкурентоспроможності, модернізація української економіки, ефективне використання національного інтелектуального потенціалу, які можна вирішити за допомогою адміністративно-правового та фінансового забезпечення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженням адміністративно-правового забезпечення управління процесами інтелектуальної капіталізації присвячені праці таких учених, як Ю. Педько, А. Ярош, О. Хохленко, О. Гумін, Н. Ракша та ін., фінансового – О. Шутнеєва, С. Гладій, І. Козій, О. Колодізев, І.В. Осьмірко та ін.

Метою статті є дослідження адміністративно-правового та фінансового забезпечення для ефективного формування процесів управління інтелектуальною капіталізацією вітчизняної економіки.

Виклад основного матеріалу дослідження. Адміністративно-правове забезпечення управління інтелектуальною капіталізацією економіки – це система адміністративно-правових норм, які визначають основні цінності, принципи, завдання, форми та методи розвитку нормотворчої й розпорядчої діяльності органів виконавчої влади з метою вдосконалення їхнього впливу на суспільні відносини та процеси, а також оптимізації внутрішньо-організаційної діяльності державних органів щодо забезпечення належного виконання покладених на них завдань, функцій і повноважень. Управління процесами інтелектуальної капіталізації економіки здійснюється суб'єктами, які наведені на рис. 1.

Управління інтелектуальною капіталізацією економіки є складним процесом впливу держави та інших суб'єктів на покращення освіти, науки, здоров'я, культури, загалом якості життя населення нашої держави. Таким чином, варто підкреслити, що інтелектуальна капіталізація еко-

Рис. 1. Суб'єкти адміністративно-правового забезпечення управління процесами інтелектуальної капіталізації економіки

Джерело: розроблено автором

номіки є об'єктом адміністративно-правового регулювання з боку держави та інших органів. Тому необхідно чітко усвідомлювати, який саме орган (посадова особа) має повноваження, що дають йому змогу тією чи іншою мірою регулювати суспільні відносини у цій сфері.

Сьогодні в Україні створено цілісну систему органів державної влади та місцевого самоврядування, які виконують свої відповідні функції щодо управління інтелектуальною капіталізацією економіки.

Основними інструментами адміністративно-правового управління інтелектуальною капіталізацією економіки є закони, нормативно-правові акти, укази, постанови. На основі проведеного аналізу можна дійти висновку, що система нормативно-правового забезпечення процесів інтелектуальної капіталізації економіки в Україні вже створена та не відповідає вимогам ринку, а саме підвищення ефективності наявної системи адміністративного управління в Україні, у т. ч. в досліджуваній сфері, адже вона не відповідає європейському вибору та стандартам. Тому необхідно впроваджувати адміністративну реформу, яка є однією з базових умов захисту прав і свобод людини, що гарантуються Конституцією України, прав і законних інтересів юридичних осіб, інтересів громад та суспільства загалом.

Як стверджує Ю. Педько, процес проведення адміністративної реформи та удосконалення системи державного управління не тільки включає в себе адміністративно-правове регулювання структури та функцій центральних органів виконавчої влади, але й пов'язаний із пошуком найефективніших шляхів адміністративно-юстиційного захисту прав і свобод громадян [1, с. 229].

Фінансове забезпечення є ще одним важливим елементом процесу управління інтелектуальною капіталізацією економіки України, оскільки раціональне розподілення та використання фінансових ресурсів впливає на її ефективність. У наукових публікаціях наведені різні погляди на тлумачення поняття щодо сутності фінансового забезпечення.

Ми погоджуємося із вченням І. Козія [2] та проведемо аналіз фінансового забезпечення окремих елементів інтелектуальної капіталізації фінансовими ресурсами з державного бюджету. Створення ефективного фінансового забезпечення процесів управління інтелектуальною капіталізацією, на нашу думку, залежить від упорядкування окремих ресурсів, які наведено на рис. 2.

Як бачимо, фінансові аспекти розвитку економіки держави повинні бути забезпечені регламентуючими актами органів державної влади, місцевого самоврядування в регіонах та стабільністю законодавства для всіх суб'єктів права. Оскільки інтелектуальну капіталізацію характеризують в основному такі окремі складники, як наукова та науково-технічна діяльність, проаналізуємо динаміку їх фінансування. Фінансове забезпечення цих сфер діяльності здійснюється в основному за рахунок фондів державного бюджету, грантів та в межах державних цільових наукових і науково-технічних програм. Основою зростання економіки та забезпечення конкурентоспроможності країни є фінансове забезпечення сектору наукових досліджень і розробок.

Науково-технічна політика України сьогодні здійснює моніторинг виконання наукових досліджень і розробок та визначає пріоритетні напрями розвитку науки

Рис. 2. Процес управління фінансовим забезпеченням інтелектуальної капіталізації економіки

Джерело: розроблено автором

і технологій. Проведення аналізу фінансування наукової та науково-технічної діяльності ми здійснюємо на основі показників, які відображають грошові потоки наукової сфери в Україні. Динаміка структури фінансування наукової та науково-технічної діяльності в Україні наведена на рис. 3. Як бачимо, у 2016 р. фінансування зменшилося за рахунок коштів державного бюджету порівняно з 2012 р. на 12,8%. Спостерігаємо збільшення коштів іноземних замовників (з 19,4% у 2012 р. до 22,1% у 2016 р.) та коштів вітчизняних замовників (23,3% у 2012 р., 32,4% у 2016 р.) [3].

Світовою практикою підтверджена також перспективність програмно-цільового управління наукою, яке впроваджено в Україні та узгоджено в межах державних цільових наукових і науково-технічних програм (ДЦНТП). Необхідні для цього ресурси дають можливість забезпечити ефективність реалізації проектів, програм за мінімального використання матеріальних та інтелектуальних ресурсів.

Аналіз фінансування проектів ДЦНТП за рахунок фонду державного бюджету в Україні за останні п'ять років свідчить, що частка бюджетного фінансування державних цільових наукових та науково-технічних програм у загальному фінансуванні наукових досліджень і розро-

бок (ДіР), що є основною рушійною силою інновацій, не перевищувала за останні 5 років 7,0%. Як показує динаміка фінансування проектів ДЦНТП за загальним фондом державного бюджету, у 2016 р. обсяг його на 4,6% збільшився порівняно з 2015 р. (рис. 4).

Фінансування проектів ДЦНТП здійснювалося за 5 бюджетними програмами головних розпорядників бюджетних коштів, згідно з якими у 2016 р. найбільший обсяг фінансування (93,6%) припадає на Державне космічне агентство (ДКА), а найменший (0,59%) – на Національну академію медичних наук (НАМН) [3]. Обсяг фінансування програм і проектів у сфері міжнародного наукового і науково-технічного співробітництва за рахунок загального фонду державного бюджету наведено на рис. 5. Як бачимо, найбільший обсяг фінансування міжнародних проектів за досліджуваний період спостерігається у 2012 році і становить 42,05 млн. грн., найменший у 2016 році – 2,93 млн. грн.

Фінансування фундаментальної науки здійснюється за рахунок бюджетних коштів. У 2016 році на наукову діяльність було скеровано кошти 10 головних розпорядників за одинадцятьма бюджетними програмами.

Динаміку фінансування фундаментальних наукових досліджень наведено на рис. 6.

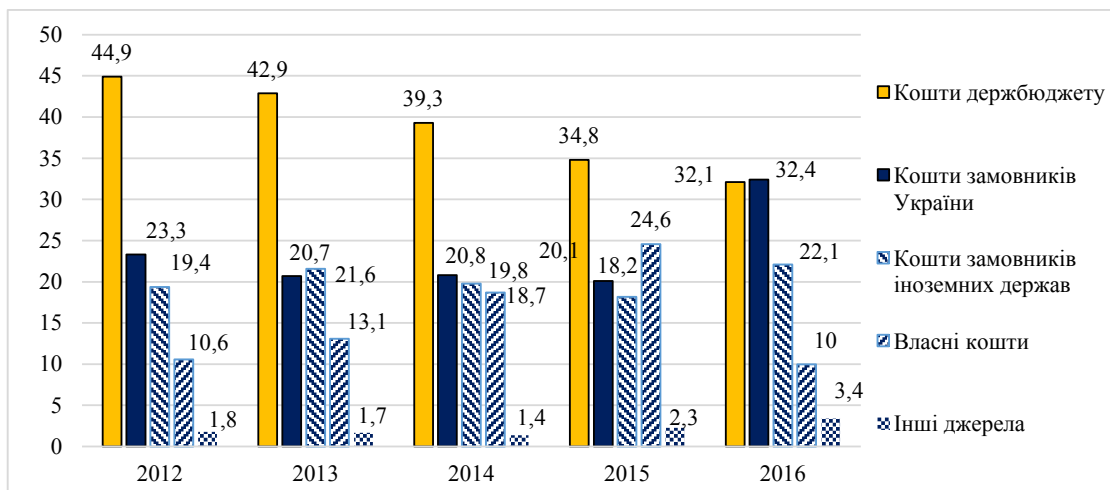

Рис. 3. Динаміка структури фінансування наукової та науково-технічної діяльності за джерелами протягом 2012-2016 років, %

Джерело: складено автором на основі [3]

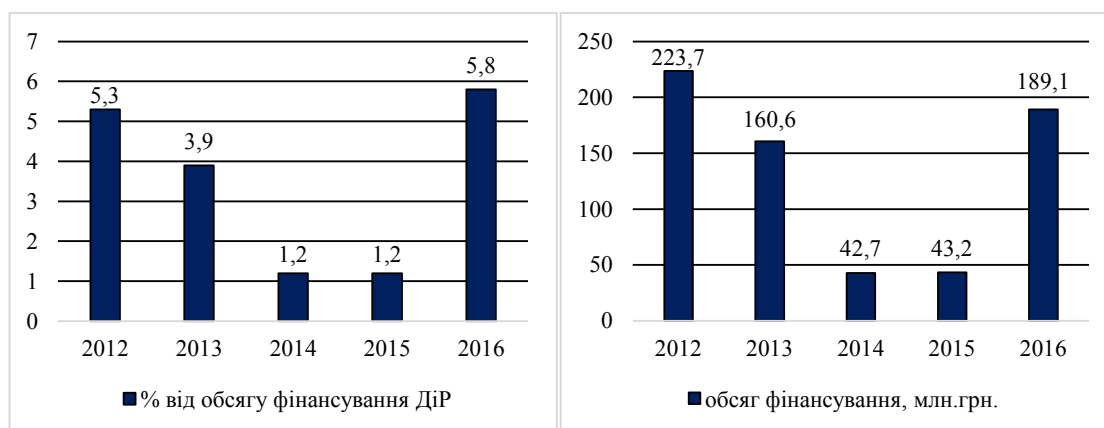

Рис. 4. Динаміка фінансування проектів ДЦНТП за рахунок загального фонду державного бюджету протягом 2012-2016 років

Джерело: складено автором на основі [3]

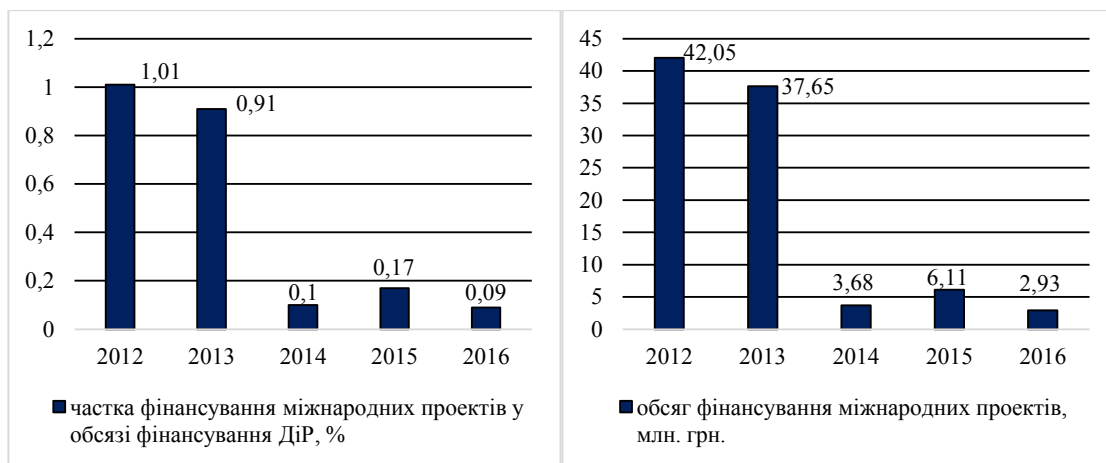

Рис. 5. Динаміка обсягів фінансування проектів у межах міжнародного науково-технічного співробітництва за рахунок загального фонду протягом 2012–2016 років

Джерело: складено автором на основі [3]

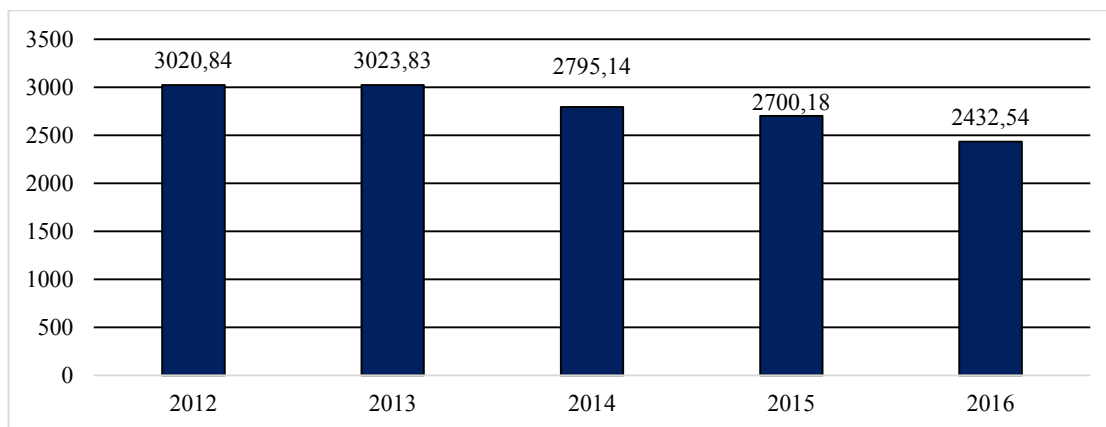

Рис. 6. Динаміка фінансування фундаментальних наукових досліджень за рахунок загального та спеціального фондів протягом 2012-2016 років, млн. грн.

Джерело: складено автором на основі [3]

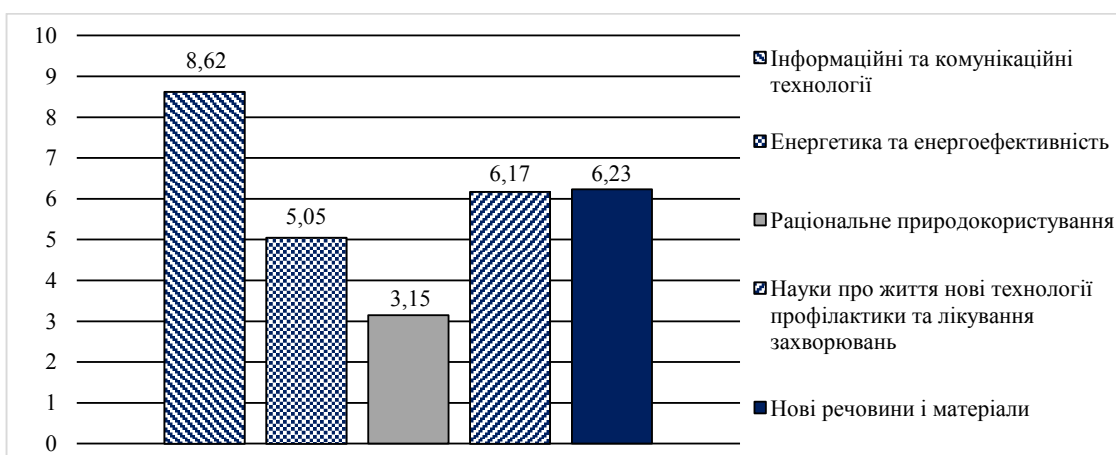

Рис. 7. Видатки на виконання науково-технічних розробок за пріоритетними напрямками за 2016 рік, млн. грн.

Джерело: складено автором на основі [3]

Можна спостерігати падіння фінансування фундаментальних досліджень протягом досліджуваного періоду на 588,3 млн. грн., що приводить до зниження інноваційного розвитку країни.

Водночас детальніше варто розглянути розподіл видатків на науково-технічні розробки за пріоритетними напрямками, які наведені на рис. 7.

Як свідчать дані діаграми, найбільші видатки на виконання науково-технічних розробок (8,62 млн. грн.) надано на пріоритетний напрям «Інформаційні та комунікаційні технології», а найменша – на «Рациональне природокористування» (3,15 млн. грн.).

Отже, можна дійти висновку, що фінансування наукової та науково-технічної діяльності в Україні не відповідає потребам ринкової економіки. Для вирішення цього питання ми пропонуємо державним органам зробити такі кроки: збільшити фінансування наукової сфери; збільшити видатки на виконання фундаментальних досліджень; збільшити обсяги фінансування прикладних досліджень та науково-технічних розробок; активно залучати кошти вітчизняних та іноземних замовників та провести реформу фінансового забезпечення.

Висновки проведеного дослідження. На основі аналізу адміністративно-правового, фінансового та інформацій-

ного забезпечення процесів управління інтелектуальною капіталізацією економіки України можна дійти висновків, що система нормативно-правового забезпечення процесів управління інтелектуальною капіталізацією економіки України вже створена та не відповідає вимогам ринку, тому необхідно продовжувати здійснення адміністративної реформи з акцентом на поетапне створення такої системи державного управління, що забезпечить становлення України як інтелектуально розвиненої, правової, цивілізованої європейської держави з високим рівнем життя, соціальної стабільності, культури та демократії; фінансування основних складових інтелектуального розвитку держави, тобто наукової, науково-технічної та інноваційної діяльності. Для вирішення цієї проблеми пропонуємо збільшувати державне фінансування наукової сфери, фундаментальних та прикладних досліджень, науково-технічних розробок, активно залучати кошти вітчизняних та іноземних замовників на економічно вигідних умовах; для підвищення ефективності інформаційного забезпечення процесів інтелектуалізації економіки необхідно впроваджувати інформатизацію освіти, розширювати коло інформаційних послуг населенню та суб'єктам господарювання, ефективно використовувати відкриті інформаційні системи.

Список використаних джерел:

1. Педько Ю.С. Функції адміністративної юстиції на сучасному етапі адміністративно-правової реформи в Україні // Держава і право : зб. наук. пр. Юридичні і політичні науки. К. : Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2001. Вип. 12. С. 229–234 (дата звернення: 09.11.2018).
2. Козій І.С. Місце і значення фінансового забезпечення в структурі фінансового механізму // НЛТУ. 2008. № 18.9. С. 223–229 (дата звернення: 21.12.2018).
3. Аналітична довідка / Стан розвитку науки і техніки, результати наукової, науково-технічної, інноваційної діяльності, трансферу технологій за 2016 рік. Київ, 2016. URL: <http://mon.gov.ua/content/Діяльність/Наука/2-3-ad-kmu-2016.pdf> (дата звернення: 12.05.2018).

СОСТОЯНИЕ АДМИНИСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО И ФИНАНСОВОГО ОБЕСПЕЧЕНИЯ УПРАВЛЕНИЯ ПРОЦЕССАМИ ИНТЕЛЛЕКТУАЛЬНОЙ КАПИТАЛИЗАЦИИ ЭКОНОМИКИ

Аннотация. В статье рассмотрены современные научные подходы к определению понятия административно-правового и финансового обеспечения управления процессами интеллектуальной капитализации экономики Украины. Сформулированы существенные их характеристики и определены особенности, которые следует учитывать во время управления процессами интеллектуальной капитализации экономики Украины. Проанализировано состояние административно-правового и финансового обеспечения, которые имеют отношение к управлению процессами интеллектуальной капитализации. Обоснована целесообразность формирования административно-правового и финансового обеспечения для эффективного управления процессами интеллектуальной капитализации экономики Украины. Определены актуальные проблемы административно-правового и финансового обеспечения и предложены пути их решения.

Ключевые слова: информация, административно-правовое обеспечение, финансовое обеспечение, информационное обеспечение, управление.

STATE OF ADMINISTRATIVE-LEGAL AND FINANCIAL PROVIDING OF MANAGEMENT PROCESSES OF INTELLECTUAL CAPITALIZATION OF ECONOMY

Summary. In the article the modern scientific going is considered near determination of concept of the administrative-legal and financial providing of management the processes of intellectual capitalization. Certainly subjects and instruments of the administrative-legal providing. The state of the administrative-legal providing is analysed, and also financial providing, their defects and positive parties are educed. Forming expediency is reasonable administratively-legal and financial providing for an effective management the processes of intellectual capitalization of economy of Ukraine. The dynamics of the financial providing of science and scientific and technical activity is certain due to the funds of the state budget, grandees and within the framework of the government having a special purpose scientific and scientific and technical programs. It is well-proven that the system of the normatively-legal providing of processes of management intellectual capitalization of economy of Ukraine is already created and does not answer the requirements of market, that is why it is necessary to continue realization of administrative reform with an accent on stage-by-stage creation of such system of state administration, that will provide becoming of Ukraine as the legal, civilized european state intellectually developed, with the high standard of living, social stability, culture and democracy. Certainly, that scientific and technical politics of Ukraine today carries out monitoring of implementation of scientific researches and developments and determines priority directions of development of science and technologies. The insufficient financing of basic constituents of intellectual development of the state is well-proven: scientific, scientific and technical and innovative activity. For the decision of this problem it offers to increase the state financing of scientific sphere, fundamental and applied researches, scientific and technical developments, actively to attract facilities of home and foreign customers on the economically advantageous terms.

Key words: information, administrative-legal providing, financial providing, dataware, management.